

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrunden for lovforslaget

Dette lovforslag omfatter de samlede lovbestemmelser om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler), der hidtil har været indeholdt i 2 love, nemlig:

- Lov nr. 337 af 18. juni 1969 om statsstøtte til visse private skoler (*støtteleven*), jf. lovbekendtgørelse nr. 659 af 25. oktober 1988, som ændret ved lov nr. 411 af 6. juni 1991 (friskoleloven) og lov nr. 353 af 14. maj 1992 (ændring af gymnasieloven).

Friskoleloven ophævede bestemmelserne i støtteleven for friskoler, private grundskoler og private grundskolekursus fra 1. januar 1992. Ændringen af gymnasieloven ophævede bestemmelserne for private gymnasieskoler, private studenterkursus og private kursus til højere forberedelseksamen samt landbrugsskoler fra 1. januar 1993.

- Lov nr. 259 af 4. juni 1970 om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler (*højskoleloven*), jf. lovbekendtgørelse nr. 661 af 26. oktober 1988, som ændret ved lov nr. 371 af 6. juni 1991 (landbrugsuddannelsesloven) og lov nr. 387 af 20. maj 1992 (bidragsloven).

Landbrugsuddannelsesloven ophævede bestemmelserne i højskoleloven for landbrugsskoler fra 1. januar 1992. Bidragsloven indførte obligatorisk kommunal elevstøtte til elever på efterskoler samt kommunal og amtskommunal bidragsordning til staten for elever på efterskoler fra 1. januar 1993.

Uanset skoleformernes forskellighed er lovfællesskabet fortsat relevant og hindrer ikke, at der både i loven og i regler fastsat af ministeren tages hensyn til skoleformernes forskelligheder. Skoleformerne har tillige særskilte finanslovsbevillinger til driftstilskud, bygningstilskud og elevstøtte.

Lovforslaget er samtidig udtryk for en revision af de 2 love med følgende formål:

- Formålsbestemmelser.
- Dagelever og kurser på mindre end 1 uge.

- Stramning af godkendelses- og tilskudsbetingelser.
- Ny tilskudsordning for driftstilskud.
- Forenkling af bygningstilskud og mulighed for omlægning til faste tilskud eller taxametertilskud.
- Forbedrede vilkår for specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.
- Administrativ forenkling.
- Udgiftsneutralitet og mindst mulig omflytning af tilskud skolerne imellem.

Formålene beskrives nærmere under punkt 3.

2. De frie kostskoleformers udvikling

Folkehøjskolerne har haft en udvikling fra 79 skoler med 4.793 årselever i 1972/73 til 101 skoler med 6.773 årselever i 1992, hvor årselevtallet steg for 5. år i træk. Der ventes at blive 105 skoler i 1993.

En folketingsbeslutning af 30. maj 1984 om et 10-punktsprogram for voksenundervisning og folkeoplysning lagde op til revision af lovgivningen på folkeoplysnings- og voksenundervisningsområdet samt til nyudvikling af undervisningstilbud for den voksne del af befolkningen.

I pkt. 2 siges det: »Folkeoplysningen og folkehøjskolen prioriteres og udvikles under størst mulig selvstændighed i forhold til det offentlige.« I pkt. 6 og bemærkningerne hertil siges også, at voksnes økonomiske muligheder for at deltage i voksenundervisning og folkeoplysning, herunder højskoleophold, bør forbedres afgørende.

Blandt andet i lyset heraf udarbejdede et udvalg nedsat af Foreningen for Folkehøjskoler en udredning om folkehøjskolens udvikling og vilkår 1970-87. Den gav udtryk for, at formålsbestemmelsen bør tydeliggøre højskolebegrebet i sin historiske tradition, og at begreber som livsoplysning eller folkelig oplysning understreger det personlige, eksistentielle perspektiv og den samfundsmæssige demokratiske forpligtelse i højskolens arbejde. Derved markeres forbindelsen mellem folkelig oplysning og folkestyret som en central funktion for højskolen.

Siden højskoleloven gav mulighed for det i 1970, er de traditionelle »lange« højskolekurser med over-